

Iz pravosodne prakse.

A. Kazensko pravo.

a) Župnik ni odgovoren po § 491. k. z., kadar izvršuje le pristojno mu disciplinarno pravico.

Dne 22. septembra 1912 je župnik L. v farni cerkvi pred velikim oltarjem pred zbranimi verniki molil rožni venec in potem »de profundis«. Med zadnjo molitvijo je poškropil vernike z blagoslovljeno vodo in se je obrnil proti vernikom. Pri tem je opazil, da je 18letni posestnikov sin T., stoječ v bližnji klopi, bil napol obrnjen proč od oltarja. Prijel ga je za ramè in ga obrnil proti velikemu oltarju, rekoč, da to ni lepo, naj se vendar popolnoma obrne proti oltarju. T. pa se je nato še bolj proč obrnil. Župnik ga je vnovič prijel za ramo in ga hotel obrniti k oltarju »lepo kao čovjek«. T. pa je naglo zapustil cerkev. Mladeničev oče je radi tega dogodka vložil zoper župnika tožbo zaradi žaljenja časti.

Okrajno sodišče je župnika oprostilo, vzklicno sodišče pa ga je obsodilo zaradi prestopka zoper varnost časti po § 491 k. z., ker je bilo mnenja, da je župnik L. s svojim postopanjem mladeniča izročil javnemu zaničevanju.

Na ničnostno pritožbo v obrambo zakona, vloženo po c. kr. generalni prokuraturi, je c. kr. vrh. in kas. sodišče s sodbo z dne 29. decembra 1913, opr. št. Kr IX 208/13-3, izreklo, da sodba vzklicnega sodišča krši zakon, je to sodbo razveljavilo in župnika oprostilo po §§ 259 št. 3, 447. k. z.

Razlogi.

Po § 491. k. z. mora biti kaznivo zaničevanje, kakor je to sklepati iz napisa »drugo javno sramotenje« in iz besed »sramotilna pisma«, tako dejanje, ki jemlje zasebnemu obtožitelju ugled kakor sramotenje, ga ponižuje in ga grdi. Ravnanje župnika pa ni tako. Ni merjeno zoper ugled T., ga tudi ne dela smešnega v javnosti. Župnikovo postopanje je smatrati le za neko karanje, za opomin k redu in k dostojnosti, kakor jo zahteva posvečni kraj in bogoslužno opravilo. K takemu karanju pa je bil službo božjo opravljajoči župnik upravičen že po svojem poklicu in po svojih odgojevalnih dolžnostih

napram mlademu T. Njemu je bila skrb za vzdrževanje miru in reda. Skrbeti je tudi moral, da se verniki v cerkvi obnašajo dostojno. Naj je T. tudi brez namena kazal hrbet velikemu oltarju in naj je tako stalo več drugih ljudi, vendar ni šteti župniku v zlo, da je nastopal ravno in le proti T. Vsakteri je postopanje župnikovo moral smatrati tako, kakor se je kazalo na zunaj in kakor ga je smatral župnik, namreč kot njemu pristoječe karanje, ki so se mu morali pokoriti tudi drugi, osebno ne karani verniki.

Zato je trditev, da je obtoženec postopal le iz maščevalnosti, tembolj nemerodavna, ker drugega razloga obtoženec ni dal spoznati ali vsaj sumiti.

—ž.

b) Predlog, da naj se zaslišijo bivši soobtoženci, ki so bili že pravnomočno oproščeni, za priče v svrhu obnove kazenskega postopanja na korist neoproščenih soobtožencev, je navedba novih dokaznih sredstev, ki jih je presoјati po § 353., t. 2 k. pr. r.

Od prvotno radi prestopka zoper varnost časti obsojenih petero obtožencev sta bila v prizivnem postopanju dva oproščena. Obsodba se je opirala glede treh v prvi vrsti na dejstvo, da se jim dokaz resnice ni posrečil, oprostilna rabsodba pa je navajala subjektivne okolnosti, ki so oproščenca razbremenile.

Tisti, ki v prizivnem postopanju niso imeli uspeha, so nato predlagali obnovo kazenskega postopanja in navedli oba oproščena soobtoženca za priči v svrhu izvedbe dokaza resnice.

Okrajno sodišče je ta predlog zavrnilo, sodni dvor prve stopnje pa pritožbi zoper zavrnitev ni ugodil, češ, obsoјenci niso navedli nobenih takih dokaznih sredstev, ki bi utegnila utemeljiti oprostitev, osobito ker sta predlagani priči navzlic oprostilni sodbj. usumljena kakor sistorilca kaznivega dejanja, katerega sta bila oproščena.

Vrhovni sodni dvor je z odločbo od 3. marca 1914, opr. št. Kr V 134/14-4 izrekel, da krši sklep prizivnega sodišča zakon v §§ 480, 353/2 in 357 kaz. pr. r., in je ta sklep razveljavil ter okrajnemu sodišču zaukazal, da preiskusi važnost ponujenih dokazov raz stališče § 353 t. 2 kaz. pr. r., iz nastopnih razlogov:

Predpogoj obnove kazenskega postopanja na korist obsoјenca (§ 353 t. 2 kaz. pr. r.) je navedba novih dejstev ali dokaznih sred-

stev. V tej zadevi se v predlogih za obnovo kazenskega postopanja v bistvu ni navedlo nobenih novih dejstev, ker je za dejstvo, češ, zasebni obtožitelj je v dveh slučajih potrdil neresnico s častno besedo, sodnik izvedel že v prvotnem postopanju. Vpraša se zatorej le, ali so obsojenci navedli s predlogom, da naj se zaslišita v prvem postopanju kakor obdolženca zaslišani, pozneje oproščeni priči K. in T., nova dokazna sredstva. To vprašanje se mora potrditi. V zakonu brez pobjlžje označbe ustanovljeni pojem »nova dokazna sredstva« obsega ob strogi razlagi zakonovega besedila sploh ona dokazna sredstva, glede katerih izhaja iz aktov, da se v prvem postopanju niso navedla. Zaslišanje K-a in T-a kakor prič se v teku prvega postopanja ni predlagalo ter je bilo v tem postopanju sploh nedopustno z ozirom na to, da sta bila tedaj oba obtoženca. To dokazno sredstvo je postalo šele pozneje dostopno, in sicer v tistem času, ko sta bila K. in T. pravnomočno oproščena od obtožbe, zoper nju naperjene. Zaslišanje K-a in T-a v novi lastnosti kakor prič ustvarja novo podlago za sodnikovo prepričanje o krivdi ostalih obtožencev, s ponudbo tega novega doznavalnega vira navedla so se torej nova dokazna sredstva.

Dr. M. D.

c) Vzklicno sodišče se mora pri reševanju vzklica omejiti le na točke, ki so predmet pritožbi.

K., kriv prestopka zoper varnost časti po § 488. k. z., je bil od okrajnega sodišča obsojen po § 493. s porabo § 266. in § 261. k. z. na 10 K denarne kazni, v slučaju neizterljivosti na dva dni zapora. Zasebni obtožitelj je vložil vzklic, v katerem je grajal prisojeno kazen kakor prenizko in zahteval zvišanje kazni, ne da bi zahteval izpremembe denarne kazni v zaporno.

Vzklicno sodišče je prisodilo 14 dni zapora.

C. kr. vrhovno kot kasacijsko sodišče je na ničnostno pritožbo v o b r a m b o z a k o n a s sodbo 26. novembra 1913 opr. št. Kr IV 300/13-4, razsodilo, da sodba vzklicnega sodišča krši določbo § 477. k. pr. r., je to sodbo razveljavilo kakor nično in obsodilo obtoženega K. na 14dnevno zaporno kazen, ki se pa po § 261. k. z. izpremeni v denarno kazen v znesku 70 kron.

Razlogi.

Po § 477. k. pr. r. je bilo vzklicno sodišče pri reševanju obtožiteljevega vzklica vezano, omejiti se le na točke, ki so bile predmet pritožbi in je smelo izpremeniti le oni del prvosodne sodbe, zoper katerega je meril vzklic. Ker je vzklicno sodišče prisodilo zaporno kazen, ne da bi bil vzklic meril proti prisoditvi denarne kazni, je zakon v določbi § 477. k. pr. r. kršen.

Ničnostni pritožbi je bilo zato po § 292. k. pr. r. ugoditi. Pri izmeri kazni so odločevala od vzklicnega sodišča porabljene obtežilne in olajšilne okoliščnosti.

—ž.

d) Prekoračenje strahovalne pravice učiteljev je le tedaj prestopok po §§ 413., 420 k. z., ako trpi strahovanec škodo na životu; če te ni, niti učina prestopka zoper varnost časti ni. Odpomoč je možna samo potom disciplinarne ovadbe.

Vladimir V., ljudski učitelj, je bil ovaden, da je učenca Petra K. udaril s pestjo po glavi in ga dva dni pozneje tepel s šibo takisto po glavi. Sodni zdravnik je pa dečka preiskal precej po ovadbi, pa ni našel na njem nobene oškodbe.

Okrajno sodišče je obsodilo Vladimirja V. radi prestopka po §§ 413, 420 k. z. na 15 K globe. Prizivno sodišče je prvosodno obsodbo potrdilo in ugotovilo v svoji odločbi, da je učitelj prekoračil pristojno mu pravico strahovanja, ker po obstoječih šolskih predpisih učitelju ni dovoljeno pokoriti učenca na telesu.

Vrhovni sodni in kasacijski dvor je izrekel z odločbo od 3. marca 1914, opr. št. Kr IX 43/14-3, da ob enavedeni sodbi kršita zakon, in je Vladimirja V. od obtožbe v zmislu § 259., t. 3 k. pr. r., oprostil.

Razlogi.

Obe sodbi kršita zakon.

Radi popolnosti in pa ker je oče učenca Petra K. i v svoji ovadbi i pri prvosodni razpravi stavil kaznovalni predlog, treba presojevati stvar in položaj tudi raz stališče zasebne obtožbe radi prestopka varnosti časti.

Predvsem je poudariti, da je § 24. prov. šolsk. in učnega reda od 20. avgusta 1870, št. 7648, št. 105 drž. zak., razveljavljen po odredbi naučnega ministrstva od 29. septembra 1905, št. 159, ki je izdala definitivni šolski in učni red za ljudske in meščanske šole. V § 82. tega reda se naštevajo dopustne šolske kazni ter je tam rečeno, da so vse druge kazni, osobito pa telesno strahovanje, prepovedane.

Tudi po tem definitivnem šolskem redu ima učitelj prej kakor slej nasproti svojim učencem kaznovalno pravico. Ako učitelj pri izvrševanju te kaznovalne pravice vporabi dopustno strahovalno sredstvo ali pa ako prekorači meje dopustnega sredstva, onda redovito ni mogoče, da bi se okrivil prestopka zoper varnost časti; to sledi že iz 2. odstavka § 413. k. z.

Staršem, odgojiteljem, učiteljem je dovoljena v svrho vzgoje nekaka oblast nad njihovimi otroci, gojenci, učenci. Veljavni kazenski zakonik zastopa stališče, da bi bilo proti vsem načelom uspešne vzgoje, ako bi se izreklo vsako prekoračenje te vzgojevalne oblasti takoj za kaznivo in ako bi se dala otrokom ali gojencem tožbena pravica zoper nositelja oblasti. Drugače je še le tedaj, kadar je bila vzgojevalna oblast v taki meri prekoračena, da postane upravičen javni obtožitelj, nastopiti z obtožbo, ako se torej vpraša že po tistih javnih interesih, koje varovati so državni pravdniki poklicani. Pri manjših prekoračenjih naj se išče odpomoč ob sedanjšem kazenskem zakoniku potom pritožbe in disciplinarnega postopanja.

S prepovedjo telesnega strahovanja, ki jo izreka šolski in učni red, se glede kazenskega zakona že radi tega ni ničesar spremenilo, ker gre le za odredbo. Ako ravna učitelj zoper ta red, krši svoje stanovske dolžnosti, stori morebiti disciplinarni prestop, ki upravičuje starše učenčeve za pritožbo pri učiteljevem predpostavljenem oblastvu. Za kazenskega sodnika pa je merodajna določba kazenskega zakona. Po tej pa je grdo ravnanje učitelja z učencem le tedaj kaznovati, kakor prestop, in sicer po §§ 413., 420. k. z., ako je trpel stahovanec na telesu škodo. To pa se v danem slučaju ni pripetilo.

Dr. M. D.

e) Stroški zagovornika, postavljenega uradnim potom, so napram obsojencu izvršljivi.

Deželno sodišče v Lj. je postavilo posestniku B, obtoženemu hudodelstva po § 134. k. z., za porotno razpravo uradoma zagovornika v osebi dr. A.

Obtoženec je bil obsojen po § 140. k. pr. r. na večletno ječo in hkratu po § 389 kaz. zak. v povračilo kazenskopravnih stroškov.

Po pravomočnosti sodbe je predlagal zagovornik, da se mu odmerijo stroški in naloži njih povračilo obsojenemu pod izvršbo.

Deželno sodišče je stroške odmerilo, ni pa ugodilo drugemu delu predloga, da se nalože stroški obsojencu.

Vsled rekurza zagovornikovega je izreklo nadsodišče v Gradcu, da je šteti med kazenskopravne stroške v zmislu § 281 t. 4 kaz. pr. r. tudi stroške uradoma postavljenega zagovornika ter da je izvršljiv sklep o njih odmeri v zvezi s sodbo napram obsojenemu.

Dr. Ž.

Izpred upravnega sodišča.

a) Občini v takojšnjo razdelitev »za reveže« zapuščena volila so dohodek javne ubožne preskrbe; njih razdelitev se mora izvršiti po predpisih ubožnega zakona. (Razsodba upravnega sodišča z dne 30. aprila 1914, št. 4520 ex 1914.)

Dne 18. decembra 1911 v Ljubljani umrli Ivan Fabjančič je v svojem testamentu ddo. 11. septembra 1911 med drugimi volili zapustil 5000 K, za stare bolne reveže v sodnem okraju Senožeče z določitvijo, da naj zneske, ki odpadejo na posamezne občine sodnega okraja Senožeče, razdelijo takoj med ubožce dotični občinski odbori po svoji vesti. Pri tem je zapustnik določil, da teh volil ne smejo razdeljevati župniki, ker bi bilo v tem slučaju v nevarnosti, da bi bili liberalni in demokratski berači prikrajšani, ali da bi celo nič ne dobili.

Deželni odbor je z razpisom z dne 24. aprila 1913, št. 8065 naročil omišljenim občinam, med tem tudi pritožujoči se občini Senožeče, da naj občinski odbor sklepa o razdelitvi tega ubožnega denarja in da naj se povabijo po zmislu § 35 ubožnega zakona z dne 24. avgusta 1883, dež. zak. št. 17, k tej seji tudi dotični župniki. Na